



เหมาะสำหรับนักศึกษา ระดับ ปวส., ปริญญาตรี และผู้สนใจทั่วไป
โดยเฉพาะการปรับปรุงรายงานทางการเงินตรงตามแบบทการบัญชีฉบับปรับปรุง

การบัญชี เพื่อการจัดการ

MANAGERIAL ACCOUNTING



ผศ. เฉลิมขวัญ ครุบุญยงค์

การบัญชีเพื่อการจัดการ

โดย ผศ. เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย © พ.ศ. 2554, 2558 โดย ผศ. เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์.

การบัญชีเพื่อการจัดการ. -- กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2558.

376 หน้า.

1. การบัญชี.

I. ชื่อเรื่อง.

658.151

Barcode (e-book) 9786160847051

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย



บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260
โทรศัพท์ 0-2826-8000

หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com

คำนำ

หนังสือ การบัญชีเพื่อการจัดการ เล่มนี้ เขียนขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาการบัญชีเพื่อการจัดการ สำหรับนักศึกษาระดับ ปวส. ปริญญาตรี และผู้ที่สนใจด้านการบัญชีเพื่อการจัดการ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นของการบัญชีเพื่อการจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนและการประยุกต์ใช้งบการเงินและการวิเคราะห์รายงานทางการเงิน ศึกษาพฤติกรรมของต้นทุนและการวิเคราะห์ต้นทุน ระบบบัญชีต้นทุนทางตรง การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณและกำไร ต้นทุนฐานกิจกรรม งบกระแสเงินสด การจัดทำงบประมาณ และต้นทุนเพื่อการตัดสินใจและงบประมาณ

ผู้เขียนขอขอบคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณอาจารย์รังสรรค์ เลิศในสัตย์ คณบดี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านเวลา และขอขอบคุณบริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) ที่สนับสนุนการผลิตตำราเล่มนี้เป็นตำราที่ทรงคุณค่า

ถ้าพบข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยไว้ทุกประการ และจะนำมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป หากอาจารย์ผู้สอนต้องการเผยแพร่แบบฝึกหัดท้ายบท สามารถติดต่อขอรับได้ที่ ฝ่ายขาย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ผศ. เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์

สารบัญ



บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อการจัดการ	9
1.1 ความหมายของการบัญชีเพื่อการจัดการ.....	10
1.2 วัตถุประสงค์ของการบัญชีเพื่อการจัดการ.....	11
1.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารเพื่อการจัดการ.....	12
1.4 คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชี.....	13
1.5 ลักษณะข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ.....	14
1.6 ประเภทของการบัญชี.....	15
1.7 ความสัมพันธ์ของการบัญชีเพื่อการจัดการและการบัญชีการเงิน.....	17
1.8 ขอบเขตของการบัญชีการเงิน การบัญชีเพื่อการจัดการ.....	18
1.9 จรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ.....	20
1.10 การพัฒนาของบัญชีเพื่อการจัดการ.....	21
1.11 บทสรุป.....	23
แบบฝึกหัด.....	24
บทที่ 2 งบการเงินและการวิเคราะห์	27
2.1 บุคคลผู้ใช้งบการเงิน.....	28
2.2 ข้อมูลการอ้างอิงกับการวิเคราะห์ทางการเงิน.....	29
2.3 การวิเคราะห์ทางการเงิน.....	30
2.4 เทคนิคการวิเคราะห์งบการเงิน.....	35
2.5 บทสรุป.....	51
แบบฝึกหัด.....	52
บทที่ 3 แนวความคิดเกี่ยวกับต้นทุนและการประยุกต์	67
3.1 ความหมายของต้นทุน.....	68
3.2 การจำแนกประเภทของต้นทุน.....	70
3.3 การจัดทำต้นทุนการผลิต.....	88



3.4 การคำนวณต้นทุนผลิตต่อหน่วย.....	96
3.5 บทสรุป.....	97
แบบฝึกหัด.....	103
บทที่ 4 ต้นทุนผลิตภัณฑ์.....	107
4.1 การคิดต้นทุนตามวิธีต้นทุนเต็ม.....	108
4.2 การคิดต้นทุนตามวิธีต้นทุนผันแปร.....	112
4.3 การเปรียบเทียบวิธีต้นทุนเต็มกับวิธีต้นทุนผันแปร.....	123
4.4 บทสรุป.....	125
แบบฝึกหัด.....	127
บทที่ 5 ต้นทุนฐานกิจกรรม.....	131
5.1 พัฒนาการของต้นทุนฐานกิจกรรม.....	132
5.2 การปันส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิต.....	132
5.3 ความสำคัญของการบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม.....	133
5.4 สิ่งสำคัญของการวิเคราะห์กิจกรรม.....	135
5.5 ความแตกต่างระหว่างการบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม และการบัญชีต้นทุนแบบเดิม.....	136
5.6 หลักการบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม.....	138
5.7 ขั้นตอนของการบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม.....	139
5.8 ตัวบ่งชี้การจัดระดับกิจกรรม.....	144
5.9 บทสรุป.....	148
แบบฝึกหัด.....	149
บทที่ 6 การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ และกำไร	159
6.1 ต้นทุน (Costs).....	160
6.2 วิธีคำนวณหาจุดคุ้มทุน.....	163
6.3 เงินสดคุ้มทุน (Cash Break-even Analysis).....	170
6.4 การวางแผนกำไร.....	171
6.5 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนกรณีสินค้าหลายชนิด.....	172
6.6 จุดคุ้มทุนกับนโยบายราคา.....	175
6.7 ข้อกำหนดของการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน.....	177

6.8 ความเสี่ยงของธุรกิจ.....	177
6.9 การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณ.....	178
6.10 บทสรุป.....	182
แบบฝึกหัด.....	183

บทที่ 7 งบกระแสเงินสด..... 193

7.1 ความหมายของงบกระแสเงินสด.....	194
7.2 ประโยชน์ของงบกระแสเงินสด.....	195
7.3 รายการเปลี่ยนแปลงในเงินสด.....	196
7.4 ข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำงบกระแสเงินสด.....	197
7.5 การจัดทำงบกระแสเงินสด.....	201
7.6 วิธีการจัดทำงบกระแสเงินสด.....	208
7.7 บทสรุป.....	218
แบบฝึกหัด.....	219

บทที่ 8 งบประมาณ..... 245

8.1 ความหมายของงบประมาณ.....	246
8.2 ประเภทของงบประมาณ.....	246
8.3 ประโยชน์ของงบประมาณ.....	246
8.4 ความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรต่องบประมาณ.....	248
8.5 ชนิดของงบประมาณ.....	248
8.6 การจัดทำงบประมาณตามแผนงาน.....	250
8.7 งบประมาณการขาย.....	252
8.8 งบประมาณการผลิต.....	253
8.9 งบประมาณวัตถุดิบ.....	254
8.10 งบประมาณค่าแรง.....	256
8.11 งบประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิต.....	257
8.12 งบประมาณการขายและการบริหาร.....	258
8.13 งบประมาณเงินลงทุน.....	259
8.14 งบประมาณเงินสด.....	259
8.15 งบประมาณการงบกำไรขาดทุน.....	262
8.16 ประมาณการงบดุล.....	264



8.17 บทสรุป.....266

แบบฝึกหัด.....267

บทที่ 9 ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ.....291

9.1 ขั้นตอนการตัดสินใจ.....292

9.2 ต้นทุนที่ใช้เพื่อการตัดสินใจ.....293

9.3 การตัดสินใจว่าจะผลิตต่อหรือขาย (Process or Sell Decision).....296

9.4 การตัดสินใจผลิตเองหรือซื้อ (Make or Buy Decision).....298

9.5 การยกเลิกผลิตภัณฑ์ (Elimination of a Product).....301

9.6 การปิดโรงงานชั่วคราว (Temporary Shutdown).....304

9.7 การผลิตและขายสินค้าหลายชนิดร่วมกัน (Product Combination).....307

9.8 การซื้อเครื่องจักรใหม่แทนเครื่องจักรเก่า.....310

9.9 บทสรุป.....312

แบบฝึกหัด.....313

บทที่ 10 งบลงทุน..... 329

10.1 ความหมายของงบลงทุน.....330

10.2 ลักษณะเฉพาะของงบลงทุน.....330

10.3 ความสำคัญของงบลงทุน.....331

10.4 กระบวนการจัดทำงบลงทุน.....332

10.5 ขั้นตอนการจัดทำงบลงทุน.....334

10.6 การสร้างความคิดเกี่ยวกับโครงการใหม่ๆ.....334

10.7 การพิจารณาลงทุนซื้อสินทรัพย์ถาวร.....335

10.8 การพิจารณาลงทุนในธุรกิจอื่นๆ.....340

10.9 การวิเคราะห์กระแสเงินสดรับเข้า-จ่ายออก.....351

10.10 ปัจจัยการเลือกโครงการลงทุน.....352

10.11 ปัจจัยสำคัญของการลงทุน.....356

10.12 บทสรุป.....357

แบบฝึกหัด.....358

ภาคผนวก 365**บรรณานุกรม 371**



ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อการจัดการ

สาระสำคัญ

การบัญชีเพื่อการจัดการเป็นการจัดทำบัญชีเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ ข้อมูลของการบัญชีเพื่อการจัดการจะเกี่ยวกับข้อมูลในอดีตและข้อมูลประมาณการในอนาคต การวางแผน การควบคุม และการสั่งการ เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อให้ธุรกิจบรรลุตามเป้าหมายคือ ผลกำไรสูงสุด และเกิดความมั่นคงทางการเงินภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจความหมายของการบัญชีเพื่อการจัดการ
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารเพื่อการจัดการ
3. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจคุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชีและลักษณะข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ
4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ของการบัญชีเพื่อการจัดการและการบัญชีการเงิน
5. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตและจรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. สามารถอธิบายความหมายของการบัญชีเพื่อการจัดการได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถอธิบายคุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างถูกต้อง
3. สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการบัญชีเพื่อการจัดการและการบัญชีการเงินได้อย่างถูกต้อง
4. สามารถอธิบายขอบเขตและจรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

ศึกษาความหมาย บทบาท หน้าที่ของผู้บริหารเพื่อการจัดการ คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชี ความสัมพันธ์ของการบัญชีเพื่อการจัดการและการบัญชีการเงิน ขอบเขตและจรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ



ปัจจุบันนี้การแข่งขันกันทางธุรกิจมีอย่างเสรี การติดตามข้อมูลด้านการเงินเพื่อการตัดสินใจ และการวางแผนระยะสั้นจำเป็นต้องติดตามข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ทั้งข้อมูลด้านการเงินและข้อมูลสภาพแวดล้อมอื่นๆ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจและการสร้างผลกำไรสูงสุด ต้องอาศัยกระบวนการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยมีเป้าหมายหลักคือ ความสามารถในการสร้างกำไรและการสร้างความมั่นคงของฐานะทางการเงิน จึงต้องอาศัยข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ เพื่อการวางแผน ควบคุม ประเมินผล และตัดสินใจ โดยผู้บริหารจะใช้ประโยชน์จากการบัญชีเพื่อการจัดการที่มีรายงานข้อมูลแตกต่างจากการบัญชีการเงิน

การบัญชีเพื่อการจัดการ (Managerial Accounting) เป็นการจัดทำบัญชีเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ ซึ่งหากเป็นผู้บริหารระดับกลางจะเน้นข้อมูลเพื่อการควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน สำหรับผู้บริหารระดับสูงจะเน้นข้อมูลเพื่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ ข้อมูลของการบัญชีเพื่อการจัดการจะเกี่ยวกับข้อมูลในอดีตและข้อมูลประมาณการในอนาคต ผู้จัดทำข้อมูลบัญชีเพื่อการจัดการมีอิสระในการจัดทำ และไม่มีมาตรฐานการบัญชีกำหนด จัดทำได้ตามความต้องการใช้งานของผู้บริหาร ซึ่งแตกต่างจากบัญชีการเงิน (Financial Accounting) ที่เป็นการจัดทำบัญชีเพื่อบุคคลทั่วไป อาจมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของธุรกิจก็ได้ การบัญชีการเงินนั้นเสนอข้อมูลในรูปของงบการเงิน จะต้องจัดทำขึ้นตามกฎหมาย และปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป การบัญชีการเงินถือเป็นหน้าที่งานที่สำคัญของธุรกิจทั่วไป ธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิตจะมีการบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) ซึ่งรวบรวมและบันทึกเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตเพิ่มเติมด้วย

1.1 ความหมายของการบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีเพื่อการจัดการเป็นการบัญชีสาขาหนึ่ง เป็นการนำข้อมูลหรือสารสนเทศทางการเงินและการบัญชีโดยการรวบรวม จัดบันทึก จำแนก วิเคราะห์ แปลความหมาย การติดต่อสื่อสารข้อมูลทางการเงิน และจัดทำเป็นรายงานที่มีคุณภาพเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การสั่งการ การควบคุมการดำเนินงาน เพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเตรียมข้อมูล การควบคุม สั่งการ การวางแผน และการตัดสินใจ



1.2 วัตถุประสงค์ของการบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีเพื่อการจัดการมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินงานของผู้บริหารให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยข้อมูลในการรวบรวมเพื่อการตัดสินใจ วางแผน สั่งการ และการควบคุม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้มาจากแหล่งต่างๆ เช่น ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางบัญชีการเงิน ทางการตลาด และทางการผลิต โดยเฉพาะข้อมูลทางการบัญชีซึ่งจะมีประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร เพื่อช่วยในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นข้อมูลทางการบัญชีจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการของผู้บริหาร โดยวัตถุประสงค์ของการบัญชีเพื่อการจัดการประกอบด้วย

1.2.1 การจัดหาและจัดเตรียมข้อมูลในการตัดสินใจและการวางแผน

ข้อมูลที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เพื่อการบริหารจัดการ ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมและเชื่อถือได้ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ การจัดข้อมูลตอบสนองให้ตรงตามความต้องการของผู้บริหารได้ทันเวลาจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที รวมทั้งให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเงิน การผลิต การตลาด และนโยบายของรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อกิจการ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงาน

1.2.2 การสั่งการและควบคุมผลการดำเนินงาน

การสั่งการและควบคุมการดำเนินงานประจำวัน ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน เมื่อได้มีการสั่งการแล้ว ผู้บริหารจะต้องควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ เช่น ค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าประมาณการที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจและตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และนำผลต่างมาวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขในผลต่างที่ไม่น่าพอใจ

1.2.3 การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ผู้บริหารแต่ละฝ่ายมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน หากเป้าหมายของแต่ละฝ่ายแตกต่างกันหรือไม่สัมพันธ์กัน อาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นภายหลัง ดังนั้นผู้บริหารควรช่วยกันกระตุ้นให้ผู้บริหารระดับต่างๆ มีเป้าหมายและการกระทำในแนวทางเดียวกัน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมของกิจการ อีกทั้งมีการสื่อสารให้ทุกฝ่ายเข้าใจร่วมกัน



1.2.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการให้รางวัล โดยอาจจะมีการเพิ่มสวัสดิการหรือการให้เงินรางวัล ซึ่งถ้าผลการปฏิบัติงานน่าพอใจก็จะเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจ ซึ่งการประเมินผลเหล่านี้ส่วนหนึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากระบบบัญชีเพื่อการตัดสินใจด้วยอีกทางหนึ่ง

1.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารเพื่อการจัดการ

เป้าหมายสูงสุดของการดำเนินธุรกิจคือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีกระบวนการสำคัญของการบริหารคือ การวางแผน การตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจ และการควบคุม ตลอดจนต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ผู้บริหารส่วนใหญ่ที่สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับการมีระบบข้อมูลที่ดี มีการนำเอาข้อมูลทางการบัญชีไปใช้เพื่อการตัดสินใจแก้ปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยผู้บริหารมีบทบาทในการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งการ การสร้างแรงจูงใจ และบทบาทในการควบคุม ดังนี้

1.3.1 บทบาทในการวางแผน

การวางแผนถือได้ว่าเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการ แนวทาง และนโยบายปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องมองไปถึงอนาคต เพื่อค้นหาวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของธุรกิจ โดยการนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้เพื่อการวางแผนในลักษณะของการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์วางแผนเกี่ยวกับกำไร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน ปริมาณ และกำไร รวมทั้งการวางแผนการดำเนินงานด้วยการจัดทำงบประมาณ

1.3.2 บทบาทในการตัดสินใจ

การตัดสินใจ เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเลือกแนวทางปฏิบัติของฝ่ายบริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเลือกทางเลือกที่คาดว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจมากที่สุด การพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ในการตัดสินใจ



1.3.3 บทบาทในการสั่งการและการสร้างแรงจูงใจ

การสั่งการและการสร้างแรงจูงใจ เป็นการกำกับแนวทางในอนาคตเพื่อกำหนดงานและดูแลกิจกรรมประจำวัน วิธีการจัดกลุ่มงาน การใช้ทรัพยากรของกิจการให้สอดคล้องกับแผนงานที่ได้กำหนดไว้ โดยที่ฝ่ายบริหารจะต้องจัดหรือคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานและโครงสร้างของกิจการ การดูแลรักษาการทำหน้าที่ภายในกิจการ รวมทั้งการฝึกอบรมส่งเสริมการทำงาน และจะต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้พนักงานทำงานตามที่สั่งการ

1.3.4 บทบาทในการควบคุม

การควบคุมเป็นกระบวนการติดตามผลและแก้ไขปรับปรุง เพื่อดำเนินการตามแผนงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้และเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการวางแผนตัดสินใจ การควบคุม และการสั่งการ การนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการควบคุมในลักษณะของการกำหนดมาตรฐาน เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานในปัจจุบัน และควบคุมให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จต้องมีข้อมูลสนับสนุนการจัดการให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของธุรกิจ ความสำเร็จเหล่านี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในธุรกิจ ดังนั้นข้อมูลทางการบัญชีจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยข้อมูลมาประกอบการวางแผน ตัดสินใจ การสั่งการ และสร้างแรงจูงใจ สุดท้ายคือ การควบคุมโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ โดยอาศัยเทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4 คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชี

ผู้บริหารจำเป็นต้องมีข้อมูลทางการบัญชีที่ถูกต้องและสมบูรณ์แบบมากที่สุด ซึ่งอาจจะได้มาจากการจดบันทึก การจัดหมวดหมู่ การสรุปผล และการวิเคราะห์ตีความแปลความหมาย ซึ่งข้อมูลทางการบัญชีที่ดีควรมีคุณสมบัติคือ มีความถูกต้อง ทันเวลา ทันเหตุการณ์ และเหมาะสมกับปัญหา ดังแสดงในตารางที่ 1.1



ตารางที่ 1.1 แสดงคุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชี

คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชี	
1. มีความถูกต้อง	คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชีที่ดี จะต้องมีความถูกต้อง ถ้าหากข้อมูลการบัญชีที่ได้รับมามีความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ แต่เป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารผิดพลาด มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจ เช่น การสรุปรายงานยอดขายประจำปีที่มีตัวเลขผิดพลาด อาจจะมีผลกระทบต่องบประมาณที่ธุรกิจจะลงทุน และอาจเป็นสาเหตุให้มีการกำหนดนโยบายการลงทุนผิดพลาดและไม่เหมาะสมได้
2. ทันเวลาและทันเหตุการณ์	คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชีที่ดีต้องเป็นข้อมูลที่ทันต่อเวลาและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพราะข้อมูลต่างๆ จะเปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา มีผลต่อการตัดสินใจในปัจจุบันของฝ่ายบริหาร การเปลี่ยนแปลงของข้อมูลมีความรวดเร็วมาก เพราะการสื่อสารข้อมูลในปัจจุบันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทุกวัน ดังนั้นความทันเวลาของข้อมูลสำหรับการรายงานข้อมูลเพื่อบุคคลภายในจึงมีความสำคัญมาก เพราะต้องใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานประจำวัน
3. เหมาะสมกับปัญหา	คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชีที่ดีจะมีประโยชน์ต่อเมื่อ ข้อมูลนั้นๆ มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังพิจารณา เช่น ผู้บริหารต้องการพิจารณาเรื่องงบประมาณเพื่อเพิ่มยอดขาย ควรมีข้อมูลรายงานยอดขายประจำปี และความคิดเห็นของพนักงานขาย เป็นต้น

1.5 ลักษณะข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ธุรกิจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร เพราะข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการบริหารธุรกิจ โดยสามารถจัดแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงปริมาณ และ
2. ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงคุณภาพ ดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 แสดงลักษณะข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ลักษณะข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	
1. ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงปริมาณ	หมายถึงข้อมูลที่มีลักษณะวัดได้เป็นตัวเงินหรือตัวเลข เช่น จำนวนเงินกำไรขาดทุน จำนวนต้นทุนในการดำเนินงาน จำนวนชั่วโมง จำนวนหน่วยยอดขายสินค้า ค่าใช้จ่าย และตัวเลขทางสถิติ เป็นต้น
2. ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงคุณภาพ	หมายถึงข้อมูลที่มีลักษณะเชิงทัศนคติความคิดเห็น แรงจูงใจเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถวัดค่าเป็นตัวเลขหรือเป็นตัวเงินได้ มีลักษณะเป็นการบรรยาย เป็นข้อความ เช่น สภาพของคู่แข่ง ความสามารถของพนักงาน คุณภาพของสินค้า สภาพแวดล้อมการทำงาน ภาวะเศรษฐกิจ และความพึงพอใจ เป็นต้น

1.6 ประเภทของการบัญชี

การบัญชีมีการแบ่งประเภทได้หลายสาขา เช่น การบัญชีการเงิน การบัญชีเพื่อการจัดการ หรือการบัญชีต้นทุน ต่างเป็นสาขาหนึ่งของการบัญชี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลทางการบัญชีมาทำการรวบรวม การวัดค่าทางการเงิน การวิเคราะห์และแปลผล รวมทั้งการรายงานผล มาแสดงในรูปของการเสนอข้อมูลและรายงานให้กับผู้ต้องการใช้ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกธุรกิจ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน ควบคุม และการตัดสินใจ ดังนั้นการบัญชีสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. การบัญชีการเงิน
2. การบัญชีเพื่อการจัดการ และ
3. การบัญชีต้นทุน ดังแสดงในตารางที่ 1.3



ตารางที่ 1.3 แสดงประเภทของการบัญชี

ประเภทของการบัญชี		
การบัญชีการเงิน	การบัญชีเพื่อการจัดการ	การบัญชีต้นทุน
หมายถึงการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอรายงานข้อมูลทางการเงินและการบัญชีในรูปแบบของงบการเงินต่อบุคคลภายนอก เช่น ผู้ถือหุ้น นักลงทุน เจ้าหนี้ หน่วยงานของรัฐบาล และบุคคลอื่นที่สนใจ โดยรวบรวมและสรุปผลตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles; GAAP) การแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของธุรกิจจึงต้องมีความถูกต้องแน่นอน มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ โดยการบัญชีการเงินจะแสดงในรูปของงบการเงิน (Financial Statement) ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบดุล และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงิน ซึ่งงบการเงินเหล่านี้จะจัดทำเป็นประจำปี	หมายถึงการบัญชีที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลให้แก่ผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายใน ได้แก่ ผู้บริหารระดับต่างๆ โดยจัดทำรายงานข้อมูลที่ฝ่ายบริหารต้องการ เพื่อนำไปช่วยในการวางแผนการควบคุมการดำเนินงานการสั่งการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการให้ดีขึ้น เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ ซึ่งการบัญชีเพื่อการจัดการต้องอาศัยข้อมูลจากบัญชีต้นทุนและบัญชีการเงินมาช่วยจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร โดยไม่จำเป็นต้องยึดหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป จัดทำขึ้นตามความต้องการของผู้บริหาร เพื่อผู้บริหารจะได้นำข้อมูลมาพิจารณาหาทางแก้ไข ปัญหาได้ทันเหตุการณ์ แต่ถ้าข้อมูลที่ได้อาจไม่มีสิ่งผิดปกติหรือข้อบกพร่องเกิดขึ้น ไม่มีปัญหาที่จะต้องแก้ไข ผู้บริหารก็อาจจะนำข้อมูลเหล่านั้นไปบริหารงานและวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด	หมายถึงการบัญชีที่จะทำหน้าที่หลักในการรวบรวมข้อมูลด้านต้นทุนที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าและต้นทุนในการให้บริการ และจัดทำรายงานสรุปผลในลักษณะต่างๆ ตามความต้องการของฝ่ายบริหาร และผู้ที่ใช้ข้อมูล รวมทั้งยังเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการหรือคาดคะเนต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้บัญชีต้นทุนเข้ามามีบทบาทเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บัญชีต้นทุนมีความหมายเหมือนหรือคล้ายกับบัญชีเพื่อการจัดการ



1.7 ความสัมพันธ์ของการบัญชีเพื่อการจัดการและการบัญชีการเงิน

จากการศึกษาถึงประเภทของการบัญชี ทำให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของบัญชีการเงิน บัญชีเพื่อการจัดการ และบัญชีต้นทุน ผู้บริหารของธุรกิจต้องการข้อมูลทางการบัญชีเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน และแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ การรายงานผลข้อมูลทางการบัญชีได้แบ่งการรายงานผลออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ การบัญชีการเงิน และการบัญชีเพื่อการจัดการ เพื่อให้บุคคลภายนอกและบุคคลภายในที่ต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีมาประกอบการวางแผนและตัดสินใจ เข้าใจประเภทของการบัญชี ความสัมพันธ์ของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ และขอบเขตของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีเพื่อการจัดการเกิดขึ้นจากความต้องการทราบต้นทุนของสินค้าหรือต้นทุนในการผลิตสินค้า เพื่อนำไปคำนวณต้นทุนสินค้าที่ขาย ตีราคาสินค้าคงเหลือ และการตั้งราคาขาย โดยนำข้อมูลจากบัญชีต้นทุนไปใช้ในการสะสมและวิเคราะห์ เพื่อเสนอข้อมูลทางการเงินและการบัญชีต่อบุคคลภายในกิจการ เพื่อช่วยฝ่ายบริหารในการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งในการจัดทำรายงานทางการเงินและการบัญชีของการบัญชีเพื่อการจัดการจะไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริหารที่กำลังพิจารณาเรื่องใด และกำลังตัดสินใจเรื่องใด การนำบัญชีต้นทุนเข้ามาใช้หรือทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต้นทุนที่ถูกต้อง เพื่อการตัดสินใจแก่ผู้บริหารได้อย่างรวดเร็ว ทันสมัย และเชื่อถือได้ จึงเป็นสิ่งที่นักบัญชีจะต้องมีความเข้าใจ และสามารถประยุกต์การบัญชีต้นทุนให้ใช้ได้กับลักษณะของธุรกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนการบัญชีการเงินนั้น เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากบัญชีต้นทุนและข้อมูลจากบัญชีเพื่อการจัดการ เพื่อนำไปจัดทำงบการเงินเสนอต่อบุคคลภายนอก โดยการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เป็นตัวเลขที่เกิดขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ซึ่งการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการจะต้องให้ข้อมูลทางการเงินที่ให้ผลลัพธ์ที่สามารถวัดมูลค่าออกมาเป็นตัวเลข และสามารถสื่อสารไปยังผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินนั้นได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ข้อมูลเหล่านั้น



1.8 ขอบเขตของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ

ขอบเขตของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ การบัญชีการเงินจะเน้นการจัดทำข้อมูลเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอกในรูปแบบของงบการเงิน โดยจัดทำตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ และข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีจะเป็นไปตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งมีรูปแบบและกระบวนการตรวจสอบข้อมูลจากหลักฐาน ส่วนการบัญชีเพื่อการจัดการจะเน้นการจัดทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการบริหารภายในกิจการ โดยจัดทำตามความต้องการของผู้บริหาร สามารถยืดหยุ่นได้ และข้อมูลการเงินที่ได้เป็นทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลขและไม่ใช่อัตราเงิน ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน และไม่จำเป็นต้องทำตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป และใช้บัญชีต้นทุนในเรื่องของการประมวลผลและประเมินค่าของข้อมูลต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการ ข้อมูลทางการเงินจึงเป็นข้อมูลที่แสดงในรูปของจำนวนเงินหน่วยเงินตราที่รวบรวมได้จากระบบบัญชี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบข้อมูลสำหรับผู้บริหารที่นำมาใช้ในการวางแผน ควบคุม สั่งการ และการตัดสินใจ

สำหรับข้อแตกต่างระหว่างบัญชีทั้ง 3 ระบบนั้น ในส่วนของการบัญชีต้นทุนและการบัญชีเพื่อการจัดการอาจแบ่งแยกได้ไม่ชัดเจน ส่วนบัญชีการเงินจะมีลักษณะของความแตกต่างชัดเจน แยกจากบัญชีต้นทุนและบัญชีเพื่อการจัดการ สามารถนำมาสรุปเป็นข้อแตกต่างได้ 5 ด้านคือ

1. ด้านวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำบัญชี
2. ด้านลักษณะการรายงาน
3. ด้านระยะเวลาเพื่อการนำเสนอ
4. ด้านขอบเขตและรูปแบบของรายงาน และ
5. ด้านกระบวนการตรวจสอบ ดังแสดงในตารางที่ 1.4



ตารางที่ 1.4 แสดงขอบเขตของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ

ขอบเขตของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ	
การบัญชีการเงิน	การบัญชีเพื่อการจัดการ
1. ด้านวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำบัญชี	
จัดทำข้อมูลทางการเงินและบัญชีเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอก นำเสนอตามมาตรฐานวิชาชีพ และข้อบังคับทางด้านของกฎหมาย	เป็นข้อมูลที่เสนอเพื่อใช้ในการบริหารงานภายในธุรกิจ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนควบคุมและตัดสินใจ โดยเสนอข้อมูลรายงานตามวัตถุประสงค์เฉพาะของผู้ใช้
2. ด้านลักษณะการรายงาน	
ข้อมูลทางการเงินเป็นข้อมูลตัวเลขและเป็นข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในอดีต โดยรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมของทั้งกิจการ	ข้อมูลทางการเงินเป็นทั้งข้อมูลตัวเลขและไม่ใช้ตัวเลข เป็นข้อมูลที่คาดคะเนไว้ในอนาคต รายงานผลโดยละเอียด ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้
3. ด้านระยะเวลาเพื่อนำเสนอ	
งบการเงินจัดทำตามงวดเวลาที่กำหนดสม่ำเสมอตามงวดบัญชีปกติ อาจจะเป็นรายไตรมาสหรือรายปี	การจัดทำงบการเงินไม่สม่ำเสมอ เสนอตามความต้องการของผู้บริหาร สามารถยืดหยุ่นได้ อาจจะเป็นทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน หรือบ่อยครั้งตามความต้องการ
4. ด้านขอบเขตและรูปแบบของรายงาน	
เป็นไปตามหลักบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป มีรูปแบบแน่นอน ใช้หลักระบบบัญชีคู่ มีความถูกต้อง เพราะบันทึกจากหลักฐานที่มีและสามารถอ้างอิงได้ตามกฎหมาย	มีรูปแบบที่ไม่แน่นอน ไม่ต้องเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป สามารถใช้หลักการบัญชีอื่นๆ นอกเหนือจากหลักการบัญชีคู่ จัดทำภายในธุรกิจเท่านั้น
5. ด้านกระบวนการตรวจสอบ	
รายงานการนำเสนอจะต้องได้รับการตรวจสอบข้อมูลจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	การนำเสนอไม่จำเป็นต้องรับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

1.9 จรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ

ผู้บริหารต้องการข้อมูลจากนักบัญชีเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจ ดังนั้นหน้าที่สำคัญของนักบัญชีเพื่อการจัดการจำเป็นต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ นักบัญชีเพื่อการจัดการที่ดีจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะนอกเหนือจากวิชาชีพ จะต้องกระตุ้นตัวเองให้ศึกษาหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ นอกจากนักบัญชีเพื่อการจัดการจะเป็นผู้รู้ข้อมูลต่างๆ ในหน่วยงานแล้ว ควรจะมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพด้วย นักบัญชีของประเทศไทยควรให้ความสนใจกับจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งยึดมั่นและนำไปสู่มาตรฐานของจรรยาบรรณในวิชาชีพตามที่สถาบันวิชาชีพในต่างประเทศได้กำหนดไว้ ซึ่งสถาบันทางการบัญชีเพื่อการจัดการมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาการบัญชีต้นทุนและการบัญชีเพื่อการจัดการซึ่งได้กำหนดแนวทางพื้นฐานจรรยาบรรณของนักบัญชีที่ควรมีคือ

1. ความรอบรู้และความสามารถในการวิชาชีพ
2. รักษาความลับของธุรกิจ
3. มีความซื่อสัตย์ และ
4. มีความยุติธรรม ดังแสดงในตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5 แสดงจรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ

จรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ	
1. ความรอบรู้และความสามารถในการวิชาชีพ	นักบัญชีเพื่อการจัดการควรมีความสามารถในวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาทักษะความรู้อย่างสม่ำเสมอ ติดตามและศึกษาความรู้ในวิชาชีพให้สอดคล้องกับกฎหมายข้อบังคับและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดทำรายการที่ถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้
2. รักษาความลับของธุรกิจ	นักบัญชีเพื่อการจัดการจะต้องเป็นผู้รักษาความลับ งดเว้นการเปิดเผยข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานของธุรกิจ เว้นแต่จะได้รับมอบหมายหรือจำเป็นจะต้องเปิดเผยตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งคอยดูแลการทำงานเพื่อรักษาความสำคัญของข้อมูลและความลับที่ได้จากการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่การใช้ข้อมูลไปหาผลประโยชน์ในทางที่ผิด



ตารางที่ 1.5 (ต่อ) แสดงจรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ

จรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ	
3. ความซื่อสัตย์	นักบัญชีเพื่อการจัดการจะต้องมีความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ โดยหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ที่จะเป็นแนวทางการเปลี่ยนแปลงและลบหลู่ความถูกต้องทางกฎหมายและจริยธรรมของหน่วยงานหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลเสียกับความสามารถในการปฏิบัติงาน
4. ความยุติธรรม	นักบัญชีเพื่อการจัดการจะต้องมีความยุติธรรม ที่เที่ยงตรง ในการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์แก่บุคคลทุกฝ่าย มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้องชัดเจน ไม่ลำเอียงจากหลักฐานแก่ผู้ใช้ข้อมูลให้เข้าใจในรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้แสดงไว้

ดังนั้นสรุปได้ว่า นักบัญชีเพื่อการจัดการควรมีจรรยาบรรณทางบัญชี ประกอบกับคุณสมบัติที่เหมาะสมตามมารยาทผู้สอบบัญชี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นำไปสู่ความเป็นมาตรฐานของวิชาชีพการบัญชีเพื่อการจัดการ และนอกจากนี้นักบัญชีบริหารควรกระตุ้นตัวเองให้มีความรู้ความสามารถในสิ่งใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ ซึ่งจะเป็นหนทางที่ทำให้กิจการบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.10 การพัฒนาของบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีเพื่อการจัดการได้มีการพัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
2. ความก้าวหน้าในการผลิต และ
3. การบริหารต้นทุนที่มุ่งเน้นกิจกรรม ดังแสดงในตารางที่ 1.6



ตารางที่ 1.6 แสดงพัฒนาการของบัญชีเพื่อการจัดการ

พัฒนาการของบัญชีเพื่อการจัดการ	
1. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ปัจจุบันธุรกิจต่างๆ สามารถผลิตสินค้าโดยนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัย ใช้ระบบควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ต้องใช้แรงงานคน ทำให้ความสำคัญของค่าแรงงานลดลงไป ซึ่งนอกจากจะใช้เทคโนโลยีช่วยในการลดต้นทุนการผลิตแล้ว ยังช่วยในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูลและรายงานข้อมูลทางการเงินบัญชีเพื่อการจัดการ รวมทั้งประมวลผลและวิเคราะห์ได้รวดเร็วกว่าการประมวลผลด้วยมือ เมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ รูปแบบของการจัดทำบัญชีก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมา เป็นการวิเคราะห์หาข้อมูลเพื่อสนับสนุนและช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเพิ่มมากขึ้น สามารถลดปริมาณทรัพยากรและแรงงาน ทำให้ธุรกิจประหยัดต้นทุนมากขึ้น
2. ความก้าวหน้าในการผลิต	การแข่งขันทางการค้าทั่วโลกมีการนำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตเพื่อลดต้นทุน เพราะปัจจุบันกิจการจะเน้นให้สินค้ามีคุณภาพดี กระบวนการผลิตรวดเร็ว ผลิตแบบอัตโนมัติ เช่น เทคนิคการควบคุมคุณภาพเบ็ดเสร็จ (Total Quality Control System; TQM) เพื่อลดของเสียในสินค้าสำเร็จรูป หรือเทคนิคการจัดการสินค้าคงเหลือให้มีปริมาณน้อยที่สุด รวมทั้งเทคนิคการผลิตแบบทันเวลา (Just in Time; JIT) ที่มีการนำมาใช้ค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตแบบทันเวลาเกี่ยวข้องกับการจัดการความสูญเสียได้หลายกรณี เช่น วัตถุดิบหรือแรงงานในรูปของเวลาทำงาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้วิธีการและรูปแบบของบัญชีเพื่อการจัดการต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย
3. การบริหารต้นทุนที่มุ่งเน้นกิจกรรม	การบริหารต้นทุนที่มุ่งเน้นกิจกรรมเพื่อให้เกิดคุณภาพของการผลิต รวมทั้งการเพิ่มอรรถประโยชน์ให้แก่สินค้าและบริการของกิจการในการบริหารต้นทุน เป็นการแบ่งแยกต้นทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์และต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าแก่ธุรกิจ โดยที่ธุรกิจต่างๆ พยายามลดและขจัดต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมูลค่าแก่ธุรกิจ โดยการลดต้นทุนให้เหลือน้อยที่สุด หรือขจัดออกไปโดยไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าของสินค้าต่อผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้อง เช่น การรายงานข้อมูลของแผนบัญชีที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการ หรือปัญหาหากธุรกิจสามารถจัดกิจกรรมเหล่านี้ได้ ก็จะช่วยลดต้นทุนได้ รวมทั้งการเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์และการเพิ่มอรรถประโยชน์ให้แก่สินค้าและบริการของธุรกิจ เช่น การออกแบบการวิจัยและพัฒนา การผลิต การตลาด การกระจายสินค้า และการให้บริการเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า จากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสิ่งเหล่านี้ ทำให้ธุรกิจส่วนใหญ่ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างและรูปแบบการผลิต และบริหารให้ยืดหยุ่นตามสภาพแวดล้อม มีผลทำให้การบัญชีเพื่อการจัดการได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการขั้นตอนการจัดทำบัญชีเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางการเงินบัญชีเพื่อการจัดการที่มีความรวดเร็ว ทันสมัย และทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย



1.11 บทสรุป

ผู้บริหารจะใช้ข้อมูลจากการบัญชีเพื่อการจัดการในการวางแผน ควบคุม การสั่งการ และการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของธุรกิจ โดยการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีเพื่อนำมาใช้ภายในธุรกิจตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลโดยไม่มีรูปแบบในการนำเสนอ ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่ต้องการใช้ข้อมูล ซึ่งเนื้อหาจะละเอียดเฉพาะเรื่องตามความต้องการของผู้ใช้ โดยเฉพาะผู้บริหารจะนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการกำหนดต้นทุน การวางแผน การควบคุม การตัดสินใจเลือกทางเลือก หรือวิธีการดำเนินงานที่ให้ประโยชน์และผลลัพธ์สูงสุด

การบัญชีเพื่อการจัดการจึงมีความแตกต่างจากการบัญชีการเงิน โดยการบัญชีการเงินจะเป็นการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีให้แก่บุคคลภายนอกในรูปของรายงานทางการเงิน ได้แก่ งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบกำไรสะสม และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงิน และต้องจัดทำในรูปแบบตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ส่วนการบัญชีเพื่อการจัดการ ระบบข้อมูลที่ได้จะเอื้อประโยชน์แก่ผู้บริหารโดยตรง ดังนั้นการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการจะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และมีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน โดยใช้ข้อมูลต่างๆ ของแต่ละฝ่ายในการนำเสนอ ข้อมูลทางการบัญชีจึงมีความสำคัญสำหรับผู้ใช้ทั่วไป เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลแก่บุคคลต่างๆ ในการวางแผนดำเนินงาน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ เพื่อเลือกทางเลือกและวิธีที่ดีที่สุดเพื่อให้ธุรกิจบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายของธุรกิจโดยรวมเพื่อหวังผลกำไรสูงสุด และเกิดความมั่นคงทางการเงินภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด



แบบฝึกหัด

1. จงอธิบายความหมายของการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ
2. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างการบัญชีการเงินและการบัญชีเพื่อการจัดการ
3. ผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่สำคัญหลายประการ จงอธิบายคุณสมบัติ บทบาท และหน้าที่ของผู้บริหาร
4. จงอธิบายขอบเขตของการบัญชีเพื่อการจัดการ
5. ผู้บริหารยุคใหม่ควรมีความรู้เกี่ยวกับบัญชีเพื่อการจัดการเพื่อวัตถุประสงค์ใด
6. นักบัญชีเพื่อการจัดการย่อมมีหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพ มีความยึดหยุ่น นำไปสู่มาตรฐานของจรรยาบรรณชั้นสูง สมาคมนักบัญชีบริหารของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนามาตรฐานจรรยาบรรณที่พึงปฏิบัติสำหรับนักบัญชีเพื่อการจัดการ เพื่อเป็นแนวทางแก่นักบัญชีบริหารรับอนุญาต จงอธิบายจรรยาบรรณของนักบัญชีเพื่อการจัดการ
7. บริษัท ไทยบาย จำกัด มียอดขายสินค้า 3,000 หน่วย ราคาขาย 100 บาทต่อหน่วย มีต้นทุนขาย 70 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร 40,000 บาท จากการดำเนินงานดังกล่าว มีข้อมูลเกิดขึ้นจริงดังนี้

ขาย (3,000 หน่วย × 100 บาท)	300,000	บาท
หัก ต้นทุนขาย (3,000 หน่วย × 70 บาท)	210,000	บาท
กำไรขั้นต้น	?	บาท
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	40,000	บาท
กำไรสุทธิ	?	บาท



จากข้อมูลข้างต้น

ให้ทำ :

7.1 วิเคราะห์และอธิบายผลการดำเนินงานของบริษัท ไทยบาย จำกัด

7.2 ประเมินประสิทธิภาพจากการดำเนินงานของบริษัทแห่งนี้

8. บริษัท แหลมสิงห์ จำกัด เปิดดำเนินธุรกิจมาหลายปี โดยเริ่มซื้อเครื่องจักรเมื่อปี 25x2 จึงมีแผนการขยายโรงงานโดยการซื้อเครื่องจักรใหม่เพิ่มเติม ส่งผลให้ต้องลดพนักงานประจำลงเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงช่วยวิเคราะห์ประเมินแผนการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรของบริษัท แหลมสิงห์ จำกัด ว่าควรซื้อเครื่องจักรใหม่โดยต้องมีพนักงานออกจำนวนมาก เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร โดยให้เหตุผลประกอบ

9. บริษัท เอฟเอ็ม จำกัด ผลิตและจำหน่ายสินค้า เมื่อปี 25x2 สามารถผลิตและขายสินค้าได้จำนวน 5,000 หน่วย ประกอบด้วยต้นทุนและค่าใช้จ่ายดังนี้

ค่าวัตถุดิบทางตรง	20,000	บาท
ค่าแรงงานทางตรง	30,000	บาท
ค่าใช้จ่ายการผลิต	40,000	บาท
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	<u>30,000</u>	บาท
	<u>120,000</u>	บาท
จากการดำเนินงานในรอบปีปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงปรากฏดังนี้		
ค่าวัตถุดิบทางตรง	10,000	บาท
ค่าแรงงานทางตรง	54,000	บาท
ค่าใช้จ่ายการผลิต	80,000	บาท
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	<u>34,000</u>	บาท
	<u>178,000</u>	บาท

ในปีปัจจุบันบริษัทขายสินค้าได้ทั้งสิ้น 8,000 หน่วย

ให้ทำ :

9.1 จงอธิบายผลการดำเนินงานของบริษัท เอฟเอ็ม จำกัด ในปีปัจจุบัน



10. บริษัท อำนวยการผลิต จำกัด ได้เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 25x2 จนถึงปัจจุบัน มีข้อมูลเกี่ยวกับการขายและต้นทุนดังนี้

รายการ	ปริมาณ (หน่วย)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ต้นทุน (บาท)	ยอดขาย (บาท)
เครื่องกรองน้ำ	30	950	25,000	28,500
เตารีด	50	130	4,200	6,500
พัดลมตั้งโต๊ะ	10	80	300	800
พัดลมแขวน	6	580	4,000	3,480
เครื่องซักผ้าฝาหน้า	4	2,375	8,500	9,500

จากข้อมูลข้างต้น

ให้ทำ :

- 10.1 อธิบายผลการดำเนินงานในรอบปีปัจจุบันว่าบริษัทประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลต้นทุนประกอบการอธิบาย

2

งบการเงินและการวิเคราะห์

สาระสำคัญ

งบการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน หมายถึงการนำข้อมูลของงบการเงินซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ และค่าใช้จ่ายมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รายการทางการเงินที่แสดงในรูปของงบการเงินที่นำมาวิเคราะห์คือ งบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ มีวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจในรอบปีที่ผ่านมาว่า เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจกลุ่มของบุคคลที่ใช้งบการเงินเพื่อการวิเคราะห์
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจข้อมูลการอ้างอิงกับการวิเคราะห์งบการเงิน
3. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจส่วนประกอบของงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเทคนิคการวิเคราะห์งบการเงินโดยอัตราส่วนและงบตัวฐานร่วม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. สามารถอธิบายกลุ่มของบุคคลที่ใช้งบการเงินเพื่อการวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถอธิบายข้อมูลการอ้างอิงกับการวิเคราะห์งบการเงินได้อย่างถูกต้อง
3. สามารถอธิบายส่วนประกอบของงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จได้อย่างถูกต้อง
4. สามารถอธิบายเทคนิคการวิเคราะห์งบการเงินโดยอัตราส่วนและงบตัวฐานร่วมได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

ศึกษากลุ่มของบุคคลที่ใช้งบการเงินเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลอ้างอิงกับการวิเคราะห์งบการเงิน ส่วนประกอบของงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ และศึกษาเทคนิคการวิเคราะห์งบการเงินโดยอัตราส่วนกับงบตัวฐานร่วม



งบการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน หมายถึงการนำข้อมูลของงบการเงินซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ และค่าใช้จ่ายมาเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานรายการทางการเงินที่แสดงในรูปของงบการเงินที่นำมาวิเคราะห์คือ งบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ทางการเงิน เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจในรอบปีที่ผ่านมาว่า เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ข้อมูลที่ปรากฏหรือแสดงในงบการเงินจำเป็นต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ แน่นนอน และตรวจสอบได้

2.1 บุคคลผู้ใช้งบการเงิน

บุคคลที่ต้องการใช้ผลการวิเคราะห์จากงบการเงินแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. ผู้วิเคราะห์ข้อมูลภายใน และ
2. ผู้วิเคราะห์ข้อมูลภายนอก ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงบุคคลที่ใช้ประโยชน์จากงบการเงิน

บุคคลที่ใช้ประโยชน์จากงบการเงิน	
1. ผู้วิเคราะห์ข้อมูลภายใน	หมายถึงผู้บริหารหรือผู้ลงทุนที่ต้องการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของธุรกิจ ผู้บริหารหรือเจ้าของธุรกิจต้องการทราบข้อมูลเพื่อตัดสินใจวางแผนการดำเนินธุรกิจต่อไป หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร จะได้ทำการแก้ไขต่อไป
2. ผู้วิเคราะห์ข้อมูลภายนอก	หมายถึงผู้ที่มีส่วนได้เสียกับการวิเคราะห์ทางการเงิน ประกอบด้วยเจ้าหนี้ ผู้ตรวจสอบบัญชี และหน่วยงานภาครัฐบาล เป็นต้น • เจ้าหนี้ ต้องการทราบผลการวิเคราะห์ทางการเงินด้านหนี้สินและรายจ่ายเรื่องดอกเบี้ย โดยคำนึงถึงความคุ้มครองดอกเบี้ยจ่าย สำหรับเจ้าหนี้การตัดสินใจสภาพคล่องของธุรกิจ ว่าธุรกิจมีสภาพคล่องเพียงพอกับดอกเบี้ยจ่ายหรือไม่ ส่วนเจ้าหนี้ระยะยาวสนใจความสามารถชำระหนี้ รวมถึงการตัดสินใจให้กู้ยืมในอนาคต • ผู้สอบบัญชี นำผลการวิเคราะห์เพื่อไปสนับสนุนเหตุผลเมื่อรับรองงบการเงิน • กลุ่มอื่นๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐบาล นำผลการวิเคราะห์ทางการเงินไปเพื่อคำนวณหาภาษีเงินได้ เป็นต้น



2.2 ข้อมูลการอ้างอิงกับการวิเคราะห์ทางการเงิน

การวิเคราะห์ทางการเงินเป็นการประเมินผลการดำเนินงานในอดีต ว่าดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ และบรรลุเป้าหมายอย่างไร บางครั้งอาจเป็นการยากที่จะพิจารณาว่าผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ จึงควรมีรายการที่นำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นเด่นชัดขึ้น รายการหรือข้อมูลที่ต้องนำมาเปรียบเทียบคือ

1. ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมเดียวกัน
2. เป้าหมาย และ
3. แนวโน้ม ดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลอ้างอิงกับการวิเคราะห์ทางการเงิน

ข้อมูลอ้างอิงกับการวิเคราะห์ทางการเงิน	
1. ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมเดียวกัน	การนำผลการวิเคราะห์ทางการเงินไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมเดียวกัน เป็นการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ของธุรกิจหนึ่งกับอีกธุรกิจหนึ่งที่มีลักษณะการดำเนินงานเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เป็นการเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาเดียวกัน และเป็นธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น ธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปควรเปรียบเทียบการวิเคราะห์ทางการเงินกับธุรกิจประเภทผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น
2. เป้าหมาย	การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทางการเงินกับเป้าหมายที่กำหนดขึ้นล่วงหน้า หมายถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของธุรกิจที่ตั้งขึ้นล่วงหน้า เช่น ธุรกิจกำหนดเป้าหมายกำไรในปัจจุบัน 20 เปอร์เซ็นต์ ผลการวิเคราะห์ทางการเงินในปัจจุบันจึงควรนำมาเปรียบเทียบกับ 20 เปอร์เซ็นต์ ถ้าได้เท่ากับหรือใกล้เคียงกับยอด 20 เปอร์เซ็นต์ นั้นหมายถึงการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมาย แต่ถ้าผลการวิเคราะห์ด้านกำไรได้น้อยกว่าเป้าหมาย ผู้บริหารต้องนำมาวางแผนเพื่อแก้ไขและปรับปรุงต่อไป
3. แนวโน้ม	การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทางการเงินกับแนวโน้มข้อมูลในอดีตที่ผ่านมา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีตเพื่อประเมินผลการดำเนินงานในปัจจุบัน ว่ามีแนวโน้มดีขึ้นหรือลดลง เช่น การดำเนินงาน 5 ปีย้อนหลังมีผลกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี ปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ นำตัวเลขดังกล่าวมาเป็นฐานในปัจจุบันซึ่งควรมีกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น



2.3 การวิเคราะห์ทางการเงิน

การวิเคราะห์ทางการเงิน หมายถึงการประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา ผู้วิเคราะห์ทางการเงินที่มีประสิทธิภาพควรเข้าใจงบการเงินที่สำคัญ ซึ่งเป็นงบการเงินที่นำมาวิเคราะห์ทางการเงินคือ

1. งบแสดงฐานะการเงิน
2. งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ดังจะอธิบายต่อไปนี้

2.3.1 งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)

งบแสดงฐานะการเงิน หมายถึงงบที่แสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ วันใดวันหนึ่งเพียงวันเดียว ว่าสิ้นสุดวันที่ในงบแสดงฐานะทางการเงิน ธุรกิจแสดงยอดสินทรัพย์รวมเป็นจำนวนเท่าใด ยอดหนี้สินรวมและส่วนของเจ้าของรวมเป็นจำนวนเท่าใด รายการสินทรัพย์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ส่วนรายการหนี้สินประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาว และหนี้สินอื่นๆ ส่วนของเจ้าของประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และกำไรสะสม ตัวอย่างของรายการที่แสดงไว้ในงบแสดงฐานะทางการเงิน มีดังนี้



ตัวอย่างงบแสดงฐานะทางการเงิน

บริษัท สดใสใจดี จำกัด
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25xx

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์หมุนเวียน	10,000	หนี้สินหมุนเวียน	4,000
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	20,000	หนี้สินระยะยาว	8,000
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสมอาคารและอุปกรณ์ (5,000)		หนี้สินอื่นๆ	<u>2,000</u>
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	15,000	รวมหนี้สิน	14,000
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	5,000	ส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์อื่นๆ	<u>4,000</u>	ทุนหุ้นบริษัทรักษา	10,000
		ทุนหุ้นสามัญ	8,000
		กำไรสะสม	<u>2,000</u>
		รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>20,000</u>
รวมสินทรัพย์	<u>34,000</u>	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>34,000</u>

งบแสดงฐานะการเงินเป็นงบที่แสดงฐานะทางการเงินโดยแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น รายละเอียดของแต่ละรายการมีส่วนประกอบดังแสดงในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน

รายการในงบดุล	
1. หมวดสินทรัพย์	สินทรัพย์ (Assets) หมายถึงสิทธิหรือประโยชน์ของธุรกิจที่พึงมีพึงได้ ธุรกิจจะมีแหล่งเงินทุนที่ได้จากเจ้าหนี้บวกกับเจ้าของเพื่อนำเงินทุนมาแปลงเป็นสินทรัพย์ ประกอบด้วยรายการในหมวดสินทรัพย์ ดังนี้ • สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) หมายถึงสิทธิหรือประโยชน์ของธุรกิจที่พึงมีพึงได้โดยมีระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี เช่น เงินสด ลูกหนี้ สินค้า ตัวเงินรับ และค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า เป็นต้น • ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (Plan Property and Equipment) หมายถึงสิทธิหรือประโยชน์ของธุรกิจที่พึงมีพึงได้โดยมีระยะเวลานานกว่า 1 ปี เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เครื่องจักร และเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น • สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) หมายถึงสิทธิหรือประโยชน์ที่ธุรกิจพึงมีพึงได้ที่ไม่มองเห็นและไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ค่าความนิยม ลิขสิทธิ์ นิยมลิขสิทธิ์ และค่าใช้จ่ายจัดตั้งบริษัท เป็นต้น
2. หมวดหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	หนี้สิน (Liabilities) หมายถึงภาระผูกพันที่ธุรกิจจะต้องชดใช้คืนให้หมดภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยรายการหนี้สินประกอบด้วยรายการต่างๆ ดังนี้ • หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หมายถึงภาระผูกพันที่ธุรกิจจะต้องชดใช้คืนให้หมดโดยมีกำหนดระยะเวลาในการชดใช้คืนภายใน 1 ปี เช่น เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่าย และค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เป็นต้น • หนี้สินระยะยาว (Long-term Debt) หมายถึงภาระผูกพันที่ธุรกิจจะต้องชดใช้คืนให้หมดโดยมีระยะเวลาการชดใช้คืนให้หมดสิ้นมากกว่า 1 ปี เช่น เงินกู้ยืมระยะยาว พันกู้ และพันธบัตร เป็นต้น ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity) หมายถึงสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้ถือหุ้นพึงมีพึงได้ ประกอบด้วยรายการต่างๆ ดังนี้ • ทุนเรือนหุ้น หมายถึงการระดมเงินทุนจากบุคคลภายนอกเพื่อเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของธุรกิจ โดยการออกจำหน่ายหุ้น ประกอบด้วย (1) ทุนหุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) หมายถึงหุ้นหนึ่งที่กึ่งหนึ่งเป็นเจ้าหนี้ กึ่งหนึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจ นั่นคือผู้ที่ถือหุ้นบุริมสิทธิ 50 เปอร์เซ็นต์เป็นเจ้าหนี้ของธุรกิจ อีก 50 เปอร์เซ็นต์เป็นเจ้าของธุรกิจ (2) ทุนหุ้นสามัญ (Common Stock) หมายถึงการจัดหาแหล่งเงินทุนของธุรกิจโดยการออกหุ้นสามัญจำหน่าย โดยผู้ถือครองหุ้นสามัญมีสิทธิในการเป็นเจ้าของธุรกิจ 100 เปอร์เซ็นต์มีส่วนได้เสียในการบริหารธุรกิจ และมีสิทธิในการเลือกตั้งคณะกรรมการเพื่อเข้ามาเป็นผู้บริหารธุรกิจด้วย • กำไรสะสม (Retained Earning) หมายถึงสิทธิที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับในอนาคตคือ ผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานส่วนที่เหลือหลังจากแบ่งเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิเรียบร้อยแล้ว



2.3.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (Statement of Comprehensive Income)

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หมายถึงงบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงผลกำไรหรือขาดทุน ผลการดำเนินงานของธุรกิจเกิดขึ้นจากการนำรายได้รวมทั้งหมด หักออกด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยค่าใช้จ่ายประกอบด้วย ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ดอกเบี้ยจ่าย และภาษี ดังนี้

ตัวอย่างงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

บริษัท สุดนารัก จำกัด
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
สำหรับงวดปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25xx

(หน่วย : บาท)

ขายสุทธิ (Net Sales)	100,000
หัก ต้นทุนขาย (Cost of Goods Sold)	<u>60,000</u>
กำไรขั้นต้น (Gross Profit)	40,000
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Operating Expenses)	15,000
ค่าเสื่อมราคา (Depreciation)	<u>5,000</u>
กำไรจากการดำเนินงาน (Earnings Before Interest and Taxed)	20,000
หัก ดอกเบี้ยจ่าย (Interest) (หรือ ต้นทุนทางการเงิน)	<u>4,000</u>
กำไรก่อนหักภาษีเงินได้นิติบุคคล (Earnings Before Taxed)	16,000
หัก ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Taxed)	<u>6,400</u>
กำไรสุทธิสำหรับงวด (Net Profit)	9,600

หมายเหตุ :

ยอดขายสุทธิ = ยอดขายทั้งหมด – สินค้าที่รับคืน – ส่วนลดจ่าย
 ต้นทุนสินค้าขาย = สินค้าคงเหลือต้นงวด + ซื้อสุทธิระหว่างงวด – สินค้าคงเหลือปลายงวด
 ซื้อสุทธิ = ซื้อทั้งหมด + ค่าขนส่งเข้า – ส่งคืน – ส่วนลดรับ

จากรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ เป็นการแสดงถึงการนำยอดรายได้รวมหักออกด้วย ต้นทุนขาย จะได้กำไรขั้นต้น เมื่อนำกำไรขั้นต้นหักออกด้วยค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร จะได้กำไรจากการดำเนินงาน บางครั้งอาจจะเรียกว่า กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี เมื่อนำกำไรจากการดำเนินงานหักออกด้วยดอกเบี้ยจ่าย จะได้กำไรก่อนหักภาษี เมื่อนำกำไรก่อนหักภาษีมาหักออกด้วยภาษี จะได้กำไรสุทธิ ถ้าธุรกิจไม่มีการจ่ายเงินปันผลและไม่มีการนำกำไรสุทธิมาจ่ายรายจ่าย อื่นๆ เช่น เงินลงทุนเพิ่ม กำไรสุทธิจะโอนเข้าสู่กำไรสะสม ถือเป็นสิทธิ์ของเจ้าของในอนาคต แต่ถ้านำกำไรสุทธิจากการดำเนินงานหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญเป็นกำไรต่อหุ้น (Earning per Share) ตัวอย่างเช่น บริษัท ริชชี จำกัด มียอดกำไรสุทธิ 9,600 บาท มีเงินปันผลจ่ายให้กับผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ 5,000 บาท และบริษัทมีจำนวนหุ้นสามัญ 1,000 หุ้น กำไรสุทธิต่อหุ้นเท่ากับ 4.60 บาท คำนวณด้วยการนำกำไรสุทธิหักออกด้วยเงินปันผลจ่ายผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ แล้วหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญดังนี้

กำไรสุทธิสำหรับงวด (Net Profit)	9,600 บาท
หัก เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ (Dividend Preferred Stock)	<u>5,000</u> บาท
กำไรส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ	4,600 บาท
จำนวนหุ้นสามัญ (N)	1,000 หุ้น
กำไรต่อหุ้น (Earning Per Share)	<u>4.60</u> บาท
(กำไรต่อหุ้น = 4,600/1,000)	

ข้อจำกัดของการวิเคราะห์ทางการเงิน

การวิเคราะห์งบการเงินเป็นการประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจ โดยใช้งบการเงินเพื่อ ค้นหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข การวิเคราะห์งบการเงินอย่างถูกต้องจะต้องมีความระมัดระวัง เรื่องข้อมูล โดยมีข้อกำหนดสำหรับการวิเคราะห์งบการเงินดังนี้

1. งบการเงินที่นำมาวิเคราะห์จำเป็นต้องเป็นงบการเงินที่เชื่อถือได้ ตัวเลขหรือรายการที่แสดงไว้ในงบการเงินที่นำมาวิเคราะห์นั้นต้องเป็นตัวเลขที่ถูกต้อง แน่นนอน เชื่อถือได้ และสามารถตรวจสอบได้

2. ข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์งบการเงิน จำเป็นต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม เป็นต้น



2.4 เทคนิคการวิเคราะห์งบการเงิน

การวิเคราะห์งบการเงินเป็นการประเมินผลด้วยเทคนิควิธี วิเคราะห์ได้หลายวิธีคือ

1. การวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้อัตราส่วน (Ratios Analysis) และ
2. การวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้งบตัวฐานร่วม (Common Size Statement)

2.4.1 การวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้อัตราส่วน

การวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้อัตราส่วน (Ratios Analysis) หมายถึงการนำมูลค่าต่างๆ ที่แสดงในงบการเงินมาเปรียบเทียบกับตัวเลขกันเพื่อหาอัตราส่วน เช่น นำสินทรัพย์หมุนเวียนมาเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียน เพื่อหาอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น การวิเคราะห์งบการเงินด้วยอัตราส่วน มีการวิเคราะห์เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน 4 ด้านดังนี้คือ

1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง
2. อัตราส่วนวัดสภาพหนี้สิน
3. อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร และ
4. อัตราส่วนวัดความคุ้มครองดอกเบี้ยจ่าย

การวิเคราะห์งบการเงินแต่ละด้านนั้น มีการวิเคราะห์ด้วยอัตราที่ส่วนแตกต่างกันตามสภาพความต้องการของผู้บริหารที่ต้องการประเมินผลด้านสภาพคล่อง ส่วนมากนิยมใช้อัตราส่วนเพื่อวิเคราะห์ดังนี้

1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios) หมายถึงอัตราส่วนใช้วัดความคล่องตัวทางการเงินธุรกิจ เพื่อต้องการทราบถึงผลการดำเนินงานระยะสั้น โดยคำนึงถึงสินทรัพย์หมุนเวียนที่เพียงพอต่อการชำระหนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วยอัตราส่วนที่สำคัญดังนี้

1. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) หมายถึงอัตราส่วนเพื่ออธิบายถึงความสามารถในการชำระหนี้สินหมุนเวียนได้ทันเวลา ตัวอย่างเช่น อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเท่ากับ 2 เท่า หมายถึงธุรกิจมีสินทรัพย์หมุนเวียน 2 บาท มีหนี้สินหมุนเวียน 1 บาท เป็นต้น ถ้าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมาก แสดงถึงมีสภาพคล่องมาก แต่บางครั้งอาจไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป เนื่องจากสินทรัพย์หมุนเวียนมีหลายรายการ ประกอบด้วยเงินสด + ลูกหนี้ + สินค้าคงเหลือ + ค่า



ใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า เป็นต้น ถ้าสินทรัพย์หมุนเวียนของธุรกิจมีมากที่จำนวนสินค้างเหลือ จะเป็นตัวบ่งบอกว่าธุรกิจมีสภาพคล่องน้อย เพราะว่าสินค้างเหลือเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ช้า และโอกาสที่จะขายสินค้างได้ไม่แน่นอน ดังนั้นการวิเคราะห์สภาพคล่องด้านเงินสดจึงควรใช้อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็วประกอบด้วย

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \quad (\text{เท่า})$$

2. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็ว (Quick Ratio, Acid Test Ratio) เนื่องจากอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนที่นำสินทรัพย์หมุนเวียนมาเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียนนั้น มีรายการสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ช้าคือ สินค้างเหลือ ถ้าสินค้างเหลือมีมาก จะทำให้การวัดด้วยอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนไม่แน่ชัด จึงควรใช้อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็วประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็วเป็นอัตราส่วนที่ใช้ประเมินสภาพคล่องของธุรกิจได้ลึกมากกว่าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เพราะว่าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็วได้นำรายการที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เข้ามาหักออกจากสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนที่เหลือจึงเป็นรายการที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วหรือมีสภาพคล่องมากนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ธุรกิจมีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน 2 เท่าค่อนข้างสูง และมีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็ว 0.7 เท่าค่อนข้างต่ำ นั้นย่อมแสดงว่าธุรกิจมีสินทรัพย์ประเภทสินค้างเหลือมาก

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้างเหลือ} - \text{ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \quad (\text{เท่า})$$

3. อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Accounts Receivable Turnover Ratio) หมายถึงอัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพการหมุนเวียนของลูกหนี้ภายในรอบปีบัญชี ถ้าในหนึ่งปีมีการหมุนเวียนของลูกหนี้มาก ย่อมแสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีการบริหารลูกหนี้ที่ดี จึงทำให้เกิดการหมุนเวียนของลูกหนี้มาก ส่งผลทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจมากขึ้นด้วย

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้} = \frac{\text{ขายเชื่อ}}{\text{ลูกหนี้เฉลี่ย}} \quad (\text{ครั้ง})$$



4. ระยะเวลาในการเก็บหนี้ (Average Collection Period Ratio) หมายถึงระยะเวลาที่ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อจนกระทั่งลูกค้านำเงินมาชำระค่าสินค้า ซึ่งระยะเวลาในการเก็บหนี้ขึ้นอยู่กับอัตราการหมุนของลูกหนี้ด้วย ถ้าการหมุนของลูกหนี้มีจำนวนมากครั้ง จะมีผลทำให้ระยะเวลาการจัดเก็บหนี้เร็วขึ้น ถ้าการหมุนของลูกหนี้มีจำนวนน้อยครั้ง จะทำให้ระยะเวลาการจัดเก็บหนี้แต่ละครั้งนานขึ้น

$$\text{ระยะเวลาในการเก็บหนี้} = \frac{\text{จำนวนวันในหนึ่งปี}}{\text{การหมุนของลูกหนี้}} \text{ (วัน)}$$

5. อัตราการหมุนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover Ratio) หมายถึงระยะเวลาการขายสินค้าแต่ละครั้งในรอบหนึ่งปี หลักเกณฑ์การพิจารณาอัตราการหมุนของสินค้าคงเหลือเช่นเดียวกับการพิจารณาอัตราการหมุนของลูกหนี้

$$\text{อัตราการหมุนของสินค้าคงเหลือ} = \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือเฉลี่ย}} \text{ (ครั้ง)}$$

6. ระยะเวลาในการขายสินค้า (Average Days Sales Ratio) ขึ้นอยู่กับการหมุนของสินค้า ถ้ามีการหมุนของสินค้ามาก จะมีผลทำให้ระยะเวลาในการขายสินค้าแต่ละครั้งเร็ว ขณะเดียวกัน ถ้าการหมุนของสินค้าน้อย จะมีผลทำให้ระยะเวลาในการขายสินค้าแต่ละครั้งนานขึ้น สิ่งที่ทำให้สินค้าหมุนล่าช้าอาจมาจากสินค้าล้าสมัย และไม่สามารถนำออกขายได้ หรือคุณภาพของสินค้าไม่ดี เป็นต้น

$$\text{ระยะเวลาในการขายสินค้า} = \frac{\text{จำนวนวันในหนึ่งปี}}{\text{การหมุนของสินค้าคงเหลือ}} \text{ (วัน)}$$

2. อัตราส่วนวัดสภาพหนี้สิน (Debt Ratios) หมายถึงอัตราส่วนที่แสดงถึงการหาเงินทุนโดยธุรกิจไปกู้ยืมมาจากเจ้าหนี้ ทั้งเจ้าหนี้ระยะสั้นและเจ้าหนี้ระยะยาว ประกอบด้วยอัตราส่วนดังนี้